

Vergaderjaar 2008–2009

26 442

Veteranenziekte

Nr. 42

**BRIEF VAN DE MINISTER VAN VOLKSHUISVESTING, RUIMTE-
LIJKE ORDENING EN MILIEUBEHEER**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 12 november 2008

Op 18 juni 2008 is in het Algemeen Overleg Legionella onder meer gesproken over de maatregelen die getroffen zijn om onnodige gezondheidsrisico's door het gebruik van natte koeltorens te voorkomen (Kamerstuk 26 442, nr. 40). Aanleiding voor het overleg was de rapportage van de VROM-Inspectie – op basis van een representatieve steekproef – over de stand van zaken bij de registratie door gemeenten en provincies van natte koeltorens. De noodzaak van zo'n registratie werd vooral manifest na de grootschalige legionellabesmetting in de zomer van 2006 in Amsterdam. Daarna zijn enkele gevallen bekend geworden van de aanwezigheid van legionella in het proceswater, die overigens voor zover mij bekend niet hebben geleid tot ziektegevallen. De belangrijkste conclusie van de VROM-Inspectie was dat de registratie van en het toezicht op natte koeltorens op vrijwillige basis bij een aantal gemeenten goed op gang was gekomen. Maar ook bleek dat 44% van de grote gemeenten en 20% van de middelgrote gemeenten nog niet met de registratie was gestart. Ik heb toen aangegeven dat ik het niet acceptabel vond dat daardoor burgers mogelijk blootgesteld worden aan vermijdbare risico's en uw Kamer toegezegd de gemeenten op te roepen de registratie van natte koeltorens op te pakken en de mogelijkheid te onderzoeken op korte termijn een meldplicht voor koeltorens in te voeren.

Brief aan gemeenten van 14 juli 2008

Na het overleg met uw Kamer heb ik op 14 juli 2008 alle gemeenten een brief gestuurd, waarin ik mijn zorgen kenbaar heb gemaakt en waarin ik er stevig op heb aangedrongen de registratie – voorzover dat nog niet was gebeurd – op te pakken en af te ronden. Gevraagd werd om de VROM-Inspectie uiterlijk 1 oktober 2008 over de stand van zaken te informeren. In deze brief heb ik tevens aangegeven dat ik de namen van de gemeenten die de registratie op 1 oktober 2008 niet op orde zouden hebben en dit niet aan de VROM-Inspectie hebben doorgegeven, openbaar zou maken.

Een groot aantal gemeenten – al dan niet samenwerkend in een regionale milieudienst – heeft tijdig positief op mijn oproep gereageerd, ondanks de relatief korte reactietijd, die bovendien deels in de zomervakantie viel. In verband met de gezondheidsrisico's wordt het belang van een goede registratie door vrijwel alle gemeenten onderschreven. In veel regio's is er bij de registratie sprake van een goede samenwerking met de GGD, die vanuit haar verantwoordelijkheid veel belang heeft bij een adequate identificatie en registratie van mogelijke infectiebronnen. Gemeenten waarvan geen reactie was ontvangen zijn door de VROM-Inspectie begin november 2008 telefonisch geïnterviewd, waardoor momenteel inzicht bestaat in de stand van zaken bij alle gemeenten.

Registratie natte koeltorens: stand van zaken

Het uitgangspunt bij de beoordeling van gemeenten is geweest of de registratie inmiddels is gestart en is afgerond of nagenoeg is afgerond. «Nagenoeg» betekent dat de registratie grotendeels voltooid is en in het uiterste geval in het eerste kwartaal 2009 volledig zal zijn afgerond. De reden, dat ná 1 oktober 2008 enige marge is geboden, is dat een goede inventarisatie om logistieke en organisatorische redenen tijd kost. Niet alleen van de betrokken overheden, GGD'en en Arbeidsinspectie, maar zeker ook van het bedrijfsleven. Het is naar mijn mening niet goed verdedigbaar deze gemeenten om die reden te plaatsen op de openbare lijst van achterblijvende gemeenten. Een zorgvuldige, maar tijds- en arbeidsintensieve inventarisatie en registratie van natte koeltorens biedt immers meer waarborgen dan een snelle inventarisatie «door de oogharen».

Uit de reacties van de in totaal 443 gemeenten blijkt dat:

- 202 gemeenten (45% van het totale aantal gemeenten) op grond van een inventarisatie hebben geconcludeerd geen koeltorens binnen de gemeentegrenzen te hebben. Voor een belangrijk deel betreft dat kleinere, landelijke gemeenten. Voor gemeenten zonder natte koeltorens is een registratie uiteraard niet van toepassing;
- 230 gemeenten (53% van het totale aantal gemeenten) de registratie hebben afgerond of nagenoeg hebben afgerond;
- in totaal dus 432 gemeenten (98% van het totale aantal gemeenten) de inventarisatie hebben afgerond en voor zover van toepassing ook de registratie hebben afgerond of nagenoeg hebben afgerond;
- 11 gemeenten (2% van het totale aantal gemeenten) in oktober 2008 nog niet waren gestart met de registratie en naar mijn mening nog onvoldoende perspectief hebben geboden dat de registratie tijdig zal zijn afgerond. Enkele van deze gemeenten hebben wel aangegeven zich tot het uiterste te zullen inspannen de registratie in het 1e kwartaal van 2009 af te ronden. De namen van de achterblijvende gemeenten zijn in de bijlage van deze brief opgenomen. Van de meeste van deze gemeenten kan niet worden gesteld dat zij het belang van een adequate registratie niet onderschrijven, maar dat zij er minder urgentie aan toekennen of kunnen toekennen dan ik wenselijk acht.

De gemeenten die natte koeltorens registreren geven aan op basis van de registratie het toezicht daarop in het reguliere toezicht mee te nemen. Van de meeste van deze gemeenten is overigens niet bekend hoévél koeltorens zijn aangetroffen, maar dat was ook niet de vraagstelling van mijn brief van 14 juli 2008 en de recente telefonische interviewronde. In 2009 zal de VROM-Inspectie bij een aantal toezichthouders een onderzoek (laten) uitvoeren om een beter inzicht te krijgen in de kwaliteit en de actualiteit van de registratie. Daarbij zal tevens worden gekeken hoe het toezicht op natte koeltorens in de praktijk verloopt.

Bewustwording van en inzet door gemeenten

Mijn algemene beeld is dat de gemeenten vanuit hun eigen verantwoordelijkheid invulling geven of hebben gegeven aan de registratie van natte koeltorens. Dat verdient waardering. Het standpunt van uw Kamer, zoals verwoord in mijn brief van 14 juli 2008, heeft naar mijn inschatting onmiskenbaar bijgedragen aan een grotere bewustwording van en inzet door gemeenten. Voorlichting, registratie en toezicht op natte koeltorens hebben grotere prioriteit gekregen. In sommige regio's zijn de GGD'en, vanuit hun verantwoordelijkheid voor infectiegeneeskundige preventie, daarbij leidend (geweest). In diverse regio's zijn en worden voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd, veelal door of in samenwerking met de GGD. De handreiking, die is opgesteld door het Landelijk Centrum Hygiëne en Veiligheid (LCHV, oktober 2007) is door de meeste gemeenten gebruikt bij de inventarisatieronde. Door een flink aantal gemeenten zijn, naast een directe benadering van eigenaren/beheerders van in potentie risicovolle locaties, oproepen geplaatst op de gemeentelijke website en/of in de regionale pers. Ook in diverse vakbladen is aandacht geschonken aan het onderwerp. Tenslotte kan gewezen worden op de brochure over koeltorens en de beheersing van legionellarisico's door de Arbeidsinspectie (mei 2008) en het opstellen van een standaardbesluit met maatwerkvoorschriften voor legionellapreventie bij koeltorens (augustus 2008, gemeente Amsterdam in samenwerking met InfoMil).

Vervolgtraject

Tijdens het laatste Algemeen Overleg Legionella heb ik u toegezegd in januari 2009 opnieuw een inventarisatie uit te voeren onder alle gemeenten. Gelet op de recente telefonische ronde en met name de zeer goede resultaten die daaruit zijn gebleken, acht ik deze actie niet meer zinvol. Ik zal wel de nodige nazorg verrichten bij de achterblijvende gemeenten. Verder zal ik, zoals hiervoor ook beschreven, in 2009 een onderzoek doen naar de kwaliteit van de registratie en de wijze waarop het toezicht wordt uitgeoefend. Ik verwacht dan ook u over de resultaten eind 2009 te kunnen informeren.

Meldingsplicht voor koeltorens

Tijdens het laatste Algemeen Overleg Legionella heb ik eveneens toegezegd u te informeren over de wijze waarop op korte termijn een meldingsplicht voor koeltorens, bijvoorbeeld in de vorm van een modelverordening, kan worden ontworpen. Hiertoe zijn de mogelijkheden binnen de bestaande milieuregelgeving beschouwd. De conclusie daarvan is dat de Wet milieubeheer op dit moment geen mogelijkheid biedt voor het bij verordening in het leven roepen van een meldingsplicht voor bestaande en nieuwe koeltorens. De meldingsplicht voor nieuwe koeltorens zal bij de lopende wijziging van het Activiteitenbesluit worden meegenomen. Deze wijziging zal naar verwachting begin 2010 in werking treden. Voor de invoering van een wettelijke registratie- en toezichtplicht voor bestaande natte koeltorens is – met een aanzienlijke proceduretijd – een wijziging van de Wet milieubeheer noodzakelijk. Op grond van het huidige inzicht in de inzet van gemeenten, zoals hiervoor geschetst, is mijn beeld dat een dergelijke intensivering van de regelgeving op dit moment niet opportuun is.

De minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
J. M. Cramer

BIJLAGE

De onderstaande gemeenten waren in oktober 2008 nog niet gestart met de registratie. Zij bieden op basis van de door hen verstrekte gegevens daarnaast onvoldoende perspectief dat de inventarisatie en registratie het 1e kwartaal 2009 zal zijn afgerond. Dit geldt niet voor de gemeenten die zijn gemarkeerd met een *. Zij geven aan de registratie naar verwachting wel in het 1e kwartaal 2009 te kunnen afronden.

Apeldoorn*
Deventer
Etten-Leur
Gennep
Hengelo*
Lelystad
Moerdijk*
Noordoostpolder
Leudal
Rijswijk
Tiel